

PLA ESTRATÈGIC DE PROMOCIÓ ECONÒMICA DE LA VALL DEL GES

**La indústria i els serveis a la
Vall del Ges**

La indústria i els serveis a la Vall del Ges

Jesús Viñas

Estudi de Camp

Juny 1997

Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques d'Osona
Universitat de Vic

Carrer Sagrada Família, 7. 08500 Vic
Tel. (93) 886 12 22. Fax (93) 889 10 63

ÍNDIX

1. ANÀLISI QUANTITATIVA DE LA INDÚSTRIA	2
1.1. Introducció	2
1.2. Anàlisi de la distribució dels llocs de treball per sectors	3
1.3. Anàlisi dels establiments de la Vall del Ges	5
1.3.1. Per sectors d'activitat	5
1.3.2. Per nombre de treballadors	7
1.4. Evolució dels establiments de la Vall des de final de 1993 fins a final de 1995	9
2. ANÀLISI QUALITATIVA DE LA INDÚSTRIA	13
2.1. Introducció	13
2.2. Determinació i anàlisi de les subindústries que conformen la Vall	13
2.2.1. Grup VEMSA	14
2.2.2. Indústria càrnica	14
2.2.3. Indústria tèxtil	15
2.2.4. Indústria del metall	16
2.2.5. Indústria de la fusta	19
2.2.6. Altres	20
3. ANÀLISI QUANTITATIVA DELS SERVEIS A LA VALL DEL GES	21
4. ANÀLISI QUALITATIVA DELS SERVEIS A LA VALL DEL GES	22
5. ALTRES CONSIDERACIONS	24

1. ANÀLISI QUANTITATIVA DE LA INDÚSTRIA

1.1. Introducció

En primer lloc, voldria destacar que malgrat que l'objectiu d'estudi sigui la Vall del Ges, la seva escassa dimensió, només abasta 3 poblacions, ha possibilitat dur a terme una anàlisi diferenciada de cada una de les tres poblacions que conformen la Vall. Aquest tractament pot ser útil de cara a aconseguir l'objectiu proposat. Com es podrà veure al llarg d'aquesta anàlisi, sempre que ha estat possible, hem intentat mostrar les dades globals de la Vall com la reunió de les diferents dades individuals.

En qualsevol cas, la prioritat d'aquesta anàlisi sempre ha estat tractar la Vall en el seu conjunt. Només el fet de referir-nos a resultats totalment divisibles e integrables ens ha motivat a explotar més intensament aquesta informació.

Convindria deixar clar també, en aquesta introducció, dos aspectes que s'aniran repetint al llarg d'aquest apartat dedicat a la quantificació. Són, d'una banda, el concepte d'establiment i, de l'altra, el de creació d'establiments. Al llarg d'aquest apartat apareixeran en unes qüestions aquestes expressions i crec convenient definir quin és el significat que els hem donat al llarg d'aquest estudi.

- *Establiment.* Entendrem per establiment aquells centres que es dediquen a qualsevol tipus d'activitat econòmica, per la qual es veuen obligats a satisfer unes determinades cotitzacions a la Seguretat Social i que estaran en funció del nombre d'assalariats que aquest establiment tingui.
Així inclou des de les grans empreses, instrumentades jurídicament en forma de societats anònimes, fins als treballadors autònoms, que treballen per compte propi. Cal dir també, que la majoria de dades que aquí exposarem han estat obtingudes a través de la Seguretat Social. Això ens permetrà també realitzar diferents comparacions amb altres dades comarcals, provincials i del total de Catalunya, sense cap problema, ja que els estudis que hi ha realitzats sobre aquestes, han estat també elaborats a partir de dades facilitades per aquest organisme.
- *Creació d'establiments.* Sempre que parlem de creació d'establiments, ens estarem referint a creació neta, és a dir, a la diferència entre el nombre d'establiments de nova creació menys els establiments extingits en el període considerat.
Caldrà tenir present aquest concepte quan analitzem la distribució d'aquests establiments per sectors, ja que les dades que indiquem es refereixen a l'increment net d'establiments que s'ha produït en un determinat sector, que no ha de coincidir necessàriament amb el sector on realment s'han incorporat aquest nous establiments.

En darrer lloc, volem fer referència al fet que la distribució sectorial que realitzarem al llarg d'aquest apartat està feta sobre la codificació de la CNAE, (Codificació Nacional d'Activitats Econòmiques de 1974).

1.2. Anàlisi de la distribució dels llocs de treball per sectors

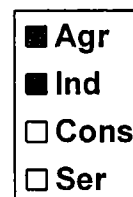
El primer que cal fer a l'hora d'analitzar el sector industrial, de qualsevol àrea geogràfica, és veure el pes relatiu que aquest sector té dins l'economia.

En aquest cas això ho farem aprofitant un estudi realitzat recentment a la Vall. Concretament, elaborat per Cirem amb el títol " La Torneria de Fusta a la Vall del Ges ". Malauradament, tot i tractar-se d'un estudi recent, de febrer de 1996, les dades que s'hi reflecteixen no són tan actuals com voldríem, ja que fan referència al cens de població de 1991. Els nostres intents per obtenir unes dades globals més recents no han obtingut el fruit desitjat i, per tant, forçosament ens haurem de referir a dades de fa 5 anys. Tot i això, malgrat que aquestes dades hagin pogut sofrir lleugeres modificacions en la seva magnitud absoluta, pensem que el nostre interès per la seva relativitat ens permetrà assolir igualment els nostres objectius.

Segons aquest cens de 1991, la població ocupada de la Vall estava repartida de la forma següent forma pels diferents sectors: (vegeu el gràfic 1)

Agricultura	3,3 %
Indústria	56,7 %
Construcció	7,4 %
Serveis	32,5 %

Gràfic 1

El primer que es desprèn d'aquestes dades és que la Vall del Ges és una subcomarca eminentment industrial. Un 58% de la població de la Vall treballa en la indústria, mentre que, si ho comparem amb el total de Catalunya en el mateix any 1991, aquest percentatge baixa fins a un 36,4%.

Com ja he dit anteriorment, tot i que no disposem de dades més recents pel que fa a la Vall, la situació que reflecteixen les dades del 1991 es continua mantenint avui, tret de petites variacions.

No obstant això, si analitzem les dades de l'economia catalana, veurem que des del 1989 fins al 1995, quan trobem les últimes dades disponibles, el nombre d'assalariats de la indústria respecte del total s'ha reduït any rere any, i ha passat d'un 40,1% a un 31%, és a dir, que en 6 anys s'ha reduït un 9,1%. Aquesta tendència també es deu haver produït en la Vall, però sense que això modifiqui en absolut l'afirmació inicial.

Així doncs, de la primera conclusió que hem extret se'n deriva una major importància d'aquest informe, ja que aquest analitza l'autèntic motor de la Vall.

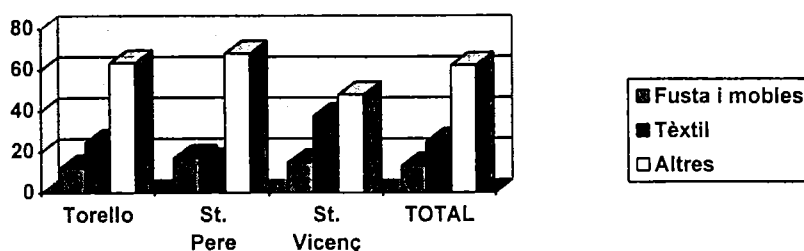
Cal notar també que el nombre d'ocupats del sector industrial l'any 1991 era de 3.633 persones. Aquesta dada, tot i que antiquada, ens permetrà comprendre millor la major o menor importància que determinades empreses representen per la Vall.

Si ens endinsem en el sector industrial i analitzem com es distribueixen als assalariats d'aquest sector en els diferents subsectors més importants, obtindrem els resultats següents, que per tal de poder analitzar-los millor descompondrem per poblacions.

En el gràfic 2 que hi ha a continuació es pot observar les diferències entre les 3 poblacions pel que fa a les xifres globals de la Vall.

Fusta i mobles	13 %
Tèxtil	25 %
Altres	62 %

Gràfic 2

Malauradament, no disposem de la participació relativa del sector del metall dins del total de la indústria, tot i que aquest té un pes molt important. En qualsevol cas, sí que podem observar quina és la importància de dos dels principals sectors de la Vall com són el tèxtil i el de la fusta, que també inclou el moble.

Com a dada més significativa de les diferències entre les tres poblacions, cal destacar l'elevat pes del sector tèxtil a la població de Sant Vicenç, i també una major dimensió del sector de la fusta a Sant Pere.

1.3. Anàlisi dels establiments de la Vall del Ges

1.3.1. Per sectors d'activitat

Els 605 establiments que hi havia registrats a finals de 1995 estaven enquadrats de la següent forma en els diferents sectors, segons la classificació del CNAE.

Quadre 1 (Total establiments distribuïts per poblacions i CNAE)

CNAE	SECTOR	N. D'EMPRESSES			TOTAL	%
		ST. VICENÇ	ST. PERE	TORELLÓ		
0	Agricultura	1	2	4	7	1,2%
1	Energia i aigua				0	0%
2	Transf. de minerals no energètics. Química			4	4	0,7%
3	Indústria transformadora de metalls	10	16	66	92	15,2%
4	Altres indústries manufactureres	27	50	93	170	28,1%
5	Construcció	7	16	55	78	12,9%
6	Comerç, restauració, hostalatge i reparacions	8	11	119	138	22,8%
7	Transports i comunicacions	1	2	20	23	3,8%
8	Finances, assegurances i serveis a empreses	1	1	26	28	4,6%
9	Altres serveis	6	5	54	65	10,7%
	TOTAL	61	103	441	605	100%

Com podem observar, és el sector d'altres indústries manufactureres el que agrupa més establiments, un 28%, seguit del comerç, 23%, ind. transf: metall, 15%, construcció, 13%, i altres serveis, 11%. Per sota d'aquests trobem les finances i també els transports, però ja amb un pes reduït. Els 3 sectors restants engloben un nombre testimonial d'establiments que no superen l'1%.

Per poder valorar millor l'estructura econòmica i empresarial de la Vall ens serà útil comparar aquestes dades amb les de la comarca d'Osona, la província de Barcelona i, per últim, les totals de Catalunya.

Quadre 2 (Total establiments distribuïts per CNAE. Comparació de diferents àrees)

CNAE	SECTOR	V.Ges	%	Osona	%	Província	%	Catalunya	%
0	Agricultura	7	1,2	281	5,5	13990	7,7		
1	Energia i aigua	0	0%	11	0,2%	207	0,1%	870	1,2%
2	Transf. minerals no energ. Química	4	0,7%	74	1,5%	3.265	2,0%	3.653	5,0%
3	Indústria transformadora de metalls	92	15,4%	488	10,2%	12.302	7,4%	12.387	17,0%
4	Altres indústries manufactureres	170	28,4%	868	18,1%	19.059	11,4%	22.270	30,5%
5	Construcció	78	13,0%	603	12,6%	13.773	8,2%	21.768	29,8%
6	Comerç, restauració, hostal. i repar.	138	23,1%	1.601	33,4%	61.743	36,9%		
7	Transports i comunicacions	23	3,8%	176	3,7%	6.720	4,0%		
8	Finances, assegur., serveis a empr.	28	4,7%	287	6,0%	16.821	10,1%	12.118	16,6%
9	Altres serveis	65	10,9%	681	14,2%	33.372	20,0%		
	TOTAL	598	100%	4.789	100%	167.262	100%	73.006	100%

Abans de passar a comentar aquest resultat convé explicar que els percentatges corresponen a la proporció del sector respecte del total exclouent d'aquests els establiments agraris. El motiu d'aquesta exclusió és que en les dades de què dispo a nivell de Catalunya no es té en compte el sector agrari i, per tant, per poder utilitzar dades comparables, he hagut d'excloure aquest sector en les altres àrees.

Un altre aclariment que convé fer és que les dades Catalanes es refereixen a 31-12-93, mentre que la resta es refereix a 31-12-95, aquest fet però no ha de desvirtuar per a res la comparació ja que el que ens interessa no és el valor absolut sinó la distribució en si, i aquesta no pot haver variat de manera significativa en aquests dos anys.

Per últim, cal notar també que en les dades a nivell de Catalunya, no es diferencia el sector terciari en els diferents subsectors, a causa que se centren en els establiments industrials; com que aquests són també l'objectiu d'aquest estudi tampoc ens ha de dificultar la corresponent comparació.

Un cop aclarits aquests aspectes podem ja analitzar les qüestions més significatives dels establiments de la Vall del Ges.

El primer que s'observa és la gran diferència que hi ha entre el que és la província de Barcelona i el total de Catalunya. Per tant, segons comparem respecte l'una o l'altra tindrem diferències significatives. Al llarg d'aquesta anàlisi farem referència a totes dues.

Si analitzem aquesta distribució d'establiments en sectors econòmics i ordenem els percentatges obtinguts de la Vall del Ges, la comarca d'Osona i la província de Barcelona veurem que sempre ens apareixeran les dades referent a la comarca, al bell mig, com fent de coixí entre dues distribucions molt diferents.

Centrant-nos només en aquells sectors més representatius, veiem com es dona aquesta circumstància:

	VALL GES	OSONA	PROV. BARCELONA
• Indústria transformadora de metalls	15,4	10,2	7,4
• Altres indústries manufactureres	28,4	18,1	11,4
• Construcció	13,0	12,6	8,2
• Comerç i serveis	42,5	57,3	71,0

Tal com es pot observar, la principal característica dels establiments de la Vall és que dominen els pertanyents al sector secundari, fins i tot lleugerament per sobre dels que es dediquen al comerç i serveis. Aquesta podem comprovar que és una característica pròpia de la Vall, ja que a nivell comarcal ja són els establiments comercials els dominants, mentre que a nivell provincial aquests últims pràcticament quadrupliquen els industrials.

Dins d'aquest sector industrial, observem també que la supremacia es produeix tant en el subsector del metall com en la resta d'indústries manufactureres. Com a contrapartida, el percentatge d'establiments que treballen dins del sector terciari representen gairebé la meitat del percentatge total de la província.

1.3.2. Per nombre de treballadors

Igual que hem fet en l'anàlisi de distribució per sectors, mostrarem un quadre dels diferents establiments de cada població diferenciant el nombre de treballadors que te cada un.

Quadre 3 (Total establiments distribuïts per poblacions i nombre de treballadors)

N. DE TREBALLADORS	N. D'EMPRESES			TOTAL	%
	ST. VICENÇ	ST. PERE	TORELLÓ		
1 a 5	46	85	361	492	81,3%
6 a 10	10	9	34	53	8,8%
11 a 25	3	7	35	45	7,4%
26 a 50	1	1	7	9	1,5%
51 a 100	1		3	4	0,7%
101 a 250		1	1	2	0,3%
251 a 500				0	0,0%
Més de 500				0	0,0%
TOTAL	61	103	441	605	100%

Com podem observar, la gran majoria, un 81,3% dels establiments, donen feina a menys de 6 persones, són per tant molt petits; aquesta característica, però, és pròpia de la idiosincràsia social i econòmica catalana, i per tant els resultats no difereixen dels obtinguts en les altres àrees que hem utilitzat de comparació.

Si volem aprofundir una mica més en el teixit industrial i ens centrem només en els establiments industrials obtenim les dades següents:

Quadre 4 (Total establiments industrials distribuïts per poblacions i nombre de treballadors)

N. DE TREBALLADORS	N. D'EMPRESSES			TOTAL	%
	ST. VICENÇ	ST. PERE	TORELLÓ		
1 a 5	32	66	163	261	75,9%
6 a 10	8	8	23	39	11,3%
11 a 25	2	6	24	32	9,3%
26 a 50	1	1	5	7	2,0%
51 a 100	1		2	3	0,9%
101 a 250		1	1	2	0,6%
251 a 500				0	0,0%
Més de 500				0	0,0%
TOTAL	44	82	218	344	100%

En analitzar únicament els establiments industrials, observem que pràcticament no hi ha diferències significatives respecte dels resultats que havíem obtingut abans, amb la totalitat dels establiments.

Així, el 75,9% d'empreses industrials de la Vall pertanyen a l'interval de 1 a 5 treballadors, mentre que en l'àmbit de tot Catalunya aquest percentatge és lleugerament inferior, un 71,6%.

Si desglossem aquestes dades entre el sector del metall i la resta de sectors industrials, podem comprovar, a través del quadre 5, que no hi ha diferències significatives en la mida de les empreses d'un i altre.

Quadre 5 (Total establiments industrials de la Vall del Ges distribuïts per subsectors i per nombre de treballadors)

TREB.	Metall	%	Altres manuf.	%	Construcció	%
1 a 5	60	74,1%	124	73,4%	65	83,3%
6 a 10	11	13,6%	23	13,6%	3	3,8%
11 a 25	6	7,4%	17	10,1%	9	11,5%
26 a 50	2	2,5%	4	2,4%	1	1,3%
51 a 100	1	1,2%	1	0,6%		0,0%
101 a 250	1	1,2%		0,0%		0,0%
251 a 500		0,0%		0,0%		0,0%
Més de 500		0,0%		0,0%		0,0%
TOTAL	81	100%	169	100%	78	100%

1.4. Evolució del establiments de la Vall des de final de 1993 fins a final de 1995

Atesa la impossibilitat de poder analitzar les variacions d'assalariats que han tingut els diferents sectors i subsectors econòmics, he cregut convenient analitzar l'evolució del nombre d'establiments, dit d'una altra manera, veure si es creen o no noves empreses per tal de poder analitzar millor el dinamisme socioeconòmic de la Vall.

Abans de comentar quina ha estat l'evolució d'aquests 2 anys, un aspecte que crec important a destacar és que malauradament no disposem de dades globals pel que fa al 1996, ni en l'àmbit de la Vall del Ges, ni en àmbits superiors, ja que en aquests moments aquestes encara estan en fase d'elaboració i, per tant, les tendències que puguin aparèixer en aquesta anàlisi no podran ser contrastades amb les dades més recents.

No obstant això, per tal de poder compensar aquesta mancança de dades referents a l'últim any, hem intentat disposar de dades més qualitatives, encara que no tant globals, de quina ha estat l'evolució de l'activitat econòmica a la Vall durant el 1996. Així, malgrat que aquestes dades de naturalesa subjectiva (obtingudes a través d'entrevistes amb els responsables de bona part de les empreses de la Vall) seran àmpliament tractades en l'apartat següent, també apareixeran aquí, encara que de forma complementària.

SANT VICENÇ DE TORELLÓ

El nombre d'establiments que s'han creat a Sant Vicenç de Torelló des de final de 1993 a final de 1995 ha estat de 18. Aquest creixement ha estat, però, molt desequilibrat en el temps, ja que d'aquests 18, la majoria, 16, es van crear el 1994, i només 2, el 1995. Aquesta aparició de 18 noves activitats econòmiques a la població ha suposat un creixement del 42% respecte del 1993, i ha passat de 43 a 61.

Aquests establiments són tots de petita estructura; la majoria de treballadors són autònoms i, en el millor dels casos, poden arribar a donar feina a 5 persones.

Deixant de banda aquesta important creació de nous establiments, pel que fa a la majoria dels ja existents, no s'han apreciat modificacions importants en la seva estructura i, per tant, tampoc en el nombre de treballadors, exeptuant però les principals empreses.

Pel que fa a les 3 principals empreses de la població, sí que s'han produït canvis importants i en sentits diferents. En el vessant positiu, s'ha produït un sensible creixement de llocs de treball en la que, durant aquests últims anys, s'ha convertit en la principal empresa de la població, Mafrigès; en el vessant negatiu, les dues principals empreses tèxtils, Coats Fabra i Alameda Alemany, han continuat reduint de forma important el nombre de treballadors i han perdut el lideratge que tenien en la població, quant a ocupació de treballadors..

Els sectors on s'han incorporat aquests nous petits establiments són, per ordre d'importància: altres indústries (8), ind. transf. metall (4), construcció (2), comerç (2), altres serveis (2) i transports (1). Per contra, el sector agrícola ha vist desaparèixer una explotació. Podem veure com en aquesta població continua predominant el sector industrial.

SANT PERE DE TORELLÓ

De les 3 poblacions que conformen la Vall del Ges, ha estat Sant Pere de Torelló la població que més ha augmentat el nombre d'establiments i, a més, qui ho ha fet de forma més equilibrada. Així, el nombre d'establiments creats en el període referit ha estat de 42, dels quals 20 corresponen l 1994 i 22, a 1995; ha suposat un creixement del 68%, i ha passat de 61 establiments el 1993 a 103 a final de 1995.

Igual que a Sant Vicenç, aquests establiments que s'han creat són tots de petita estructura, no superen els 5 treballadors. A diferència de Sant Vicenç, però, sí que s'observa un major dinamisme en aquests establiments i una clara tendència al creixement en nombre de treballadors, si més no pel que fa a les principals empreses, encara que la situació de partida, una estructura molt petita, obliga a ser moderats a l'hora d'analitzar aquest creixement.

Si observem el creixement per sectors econòmics, veurem que, igual que a Sant Vicenç, els sectors que més creixen són els d'altres indústries i la ind. transf. del metall, amb 20 i 12 establiments cada un, mentre que la resta de sectors tan sols tenen un increment total de 10 establiments, dels quals 4 pertanyen a la construcció.

Podem dir, doncs, que pel que fa a les poblacions més perifèriques, Sant Pere i Sant Vicenç, no tan sols es manté l'elevat pes de la indústria sinó que aquest augmenta

TORELLÓ

Pel que fa a la capital de la Vall, també s'observa un important creixement del nombre d'establiments, però si analitzem aquest creixement, veurem diferències substancials respecte de les altres dues poblacions.

El nombre d'establiments creats en el període de referència va ser de 107, i va passar de 334 a 441, la qual cosa va suposar un creixement del 32%, el més baix de les tres poblacions de la Vall. Aquest creixement, però, igual que a Sant Vicenç, ha estat molt desequilibrat en el temps, tot al contrari que a Sant Pere.

Curiosament però, el desequilibri s'ha produït totalment al contrari que a Sant Vicenç, és a dir, que mentre Sant Vicenç va experimentar un fort creixement durant el 1994 i gairebé nul durant el 1995, el creixement que va experimentar Torelló durant el 1994 va ser pràcticament nul, 15 establiments, mentre que el creixement important es va produir el 1995, quan es van crear 92 establiments.

Una altra diferència significativa entre Torelló i les altres dues poblacions de la Vall ens apareix quan analitzem la tendència al creixement que tenen les empreses de Torelló. En aquesta població, hi ha una clara tendència, sobretot en les grans empreses, a perdre llocs de treball, igual que abans, però, a causa de la poca repercussió que això comporta, cal prendre aquesta dada amb moderació.

Una tercera diferència que observem en l'anàlisi de les dades de la capital radica en la diferent distribució que prenen aquests nous establiments per sectors; sens dubte, el paper de capitalitat juntament amb una major població i per tant una major demanda de serveis, ha conferit aquesta distribució diferent. Així, la primera diferència important és que el sector amb més creixement ha estat el del comerç amb 29 establiments; a continuació, altres indústries, amb 26, i la ind. transf. del metall, amb 16. El sector que va a continuació és el de la construcció, que experimenta un creixement net de 10 establiments; el més sorprenent és, però, que el 94 desapareixen 10 establiments, mentre que en el 95 s'en creen 20, així, aquest sector ens expressa de forma clara el desequilibri que ha tingut el creixement d'establiments en aquests dos anys.

El creixement de la resta de sectors per ordre d'importància és: transports (9), altres serveis (9), finances i assegurances (7) i, per últim, el químic i transformació de minerals no energètics (3); cal notar també que el sector agrícola té una pèrdua neta de 2 explotacions.

VALL DEL GES

L'evolució del creixement del nombre d'establiments de la Vall del Ges l'obtidrem agregant les dades de les tres poblacions que acabem d'analitzar individualment. Com podem comprovar, les dades globals reflecteixen unes tendències que en molts casos s'obtenen per la compensació de tendències de signe contrari entre les diferents poblacions. Per tant, en aquest aspecte penso que seria útil analitzar les dades tant a nivell global com a nivell individual i intentar de trobar respostes en els dos àmbits.

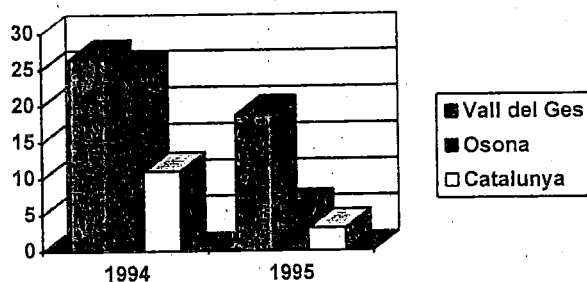
Dels 438 establiments existents a la Vall del Ges al final de 1993, hem passat a 605 al final de 1995, és a dir, que el creixement net ha estat de 167 establiments, que suposa un increment del 38%. Si comparem aquest creixement amb el global de la comarca d'Osona, on, durant aquest període es van crear 1.197 establiments, la qual cosa va suposar un creixement del 31%, podem afirmar que el dinamisme, mesurat en termes de creació d'establiments de la Vall del Ges, en aquests 2 anys ha estat prou important, i s'ha situat lleugerament per sobre de la mitjana comarcal. En concret, la Vall va aportar el 14% dels nous establiments de la comarca.

Si, igual com hem fet a nivell individual, descomponem aquest creixement per anys, veurem que el 94 es varen crear 51 establiments, mentre que el 95 se'n van crear més del doble, en concret, 116, una evolució contrària a la de la comarca, que va tenir un creixement molt més important el 94 (765 establiments) que no el 95 (432 establiments).

Si aquesta comparació del creixement del nombre d'establiments de la Vall la fem respecte del total de Catalunya, veurem que el primer ha estat molt superior. El creixement en l'àmbit català va ser d'un 11,5% el 1994, i d'un creixement negatiu del 3,2% el 1995.

En darrer lloc, si ens centrem únicament en els establiments industrials, i comparem el creixement que s'ha produït a la Vall amb el de la comarca d'Osona i el total de Catalunya, obtenim les dades següents reflectides en el gràfic 3.

Gràfic 3

Evolució del nombre de centres de cotització a la indústria:

	Nombre de centres			Creixement %	
	1993	1994	1995	1994	1995
Ind. Vall Ges	177	224	266	26,5	18,7
Ind. Osona	1.090	1.362	1.441	24,8	5,8
Ind. Catalunya	38.721	42.988	44.306	11	3,1

Per concloure aquesta anàlisi quantitativa només ens queda desglossar el creixement del nombre de nous establiments per sectors d'activitat, i obtindrem en ordre importància la llista següent:

- Altres indústries manufactureres 54
- Comerç, restauració, hostalatge i reparacions.....33
- Indústria transformadora de metalls19
- Altres serveis13
- Construcció12
- Transports i comunicacions10
- Finances, assegurances i serveis a les empreses8
- Transformació de minerals no energètics. Química3
- Agricultura.....(2)

Quant a l'evolució del nombre de treballadors que ocupen les empreses ja consolidades, no s'observa cap tendència clara, però apunta més cap a una reducció de treballadors que no a un augment.

2. ANÀLISI QUALITATIVA DE LA INDÚSTRIA DE LA VALL DEL GES

2.1. Introducció

En aquest apartat intentarem descriure de forma més qualitativa quina és la situació actual de la indústria de la Vall, quins són els factors que la condicionen, quin són els resultats i quines són les perspectives de futur.

Per poder descriure més adequadament totes aquestes realitats cal dividir aquesta indústria en diferents subindústries. L'anàlisi, es descompondrà, doncs, en una primera fase amb objectes d'estudi diferents i per tant arribarem a situacions i conclusions diferents. Serà en una segona fase que intentarem, partint de l'anàlisi anterior, poder diagnosticar una situació global i desxifrar quins són aquells factors que més repercussió poden tenir per al conjunt de la indústria de la Vall.

La raó d'aquesta descomposició una mica arbitrària cal buscar-la en els molts i variats escenaris que he observat durant la realització d'aquest estudi. Així, un cop entri en cada una d'aquestes subindústries, es podrà apreciar la diferent problemàtica que els afecta i, per tant, les diferents situacions en què es troben les empreses que conformen aquesta subindústria i, com a conseqüència d'això, la diversitat estratègica que caldria aplicar per a l'obtenció dels seus objectius.

2.2. Determinació i anàlisi de les subindústries que conformen la Vall

La creació d'aquestes subindústries s'ha fet partint de diferents factors com són el sector i subsector en el qual treballen les empreses, la mida, la propietat, el mercat, etc. Així, algun subsector pot estar format per una única però gran empresa, mentre que algun altre pot estar format per un gran conjunt d'empreses petites.

Les subindústries que he cregut indispensable d'analitzar són les següents:

- Grup VEMSA
- Indústria càrnica
- Indústria tèxtil
- Indústria del metall
 - Metall 1
 - Metall 2
- Indústria de la fusta
 - Moble
 - Torneria
- Altres

2.2.1. Grup VEMSA

Malgrat que la majoria d'empreses d'aquest grup es dediquen a la indústria del metall, i per tant podríem incloure aquest estudi dins del corresponent a la subindústria del metall, l'enorme dimensió que aquest grup d'empreses, conegut com a Grup VEMSA, té dins de la Vall motiva sobradament la creació i estudi d'aquesta subindústria.

Abans de res, cal dir que el qualificatiu de grup no li ve donat per la més o menys pertinença d'aquestes empreses al mateix sector, sinó que ve motivat per la propietat en comú, és a dir, el poder de decisió d'aquestes empreses està en major o menor grau en mans de les mateixes persones i, a més, aquestes empreses actuen en gran part sota criteris de col·laboració i integració.

Per poder analitzar aquesta subindústria, el primer que cal fer és definir-la, per tant, començarem per descriure breument què és el grup Vemsa.

El grup Vemsa està format per 14 empreses, de les quals 7 estan ubicades a la Vall, en concret a la capital. Aquestes empreses són: Vitri Electro-Metalúrgica, VEM de Tapes Metàl·liques, VV Internacional, Covit, Sofiplast, Seaplast i Lauriana. D'aquestes 7 empreses en sobresurten bàsicament tres, que són la Vitri, la Vem i Covit.

Per veure clar la importància del grup, només cal dir que entre les 7 empreses durant el 1996, van donar feina a més de 500 treballadors. Convé recordar que la població ocupada en el sector industrial el 1991 a la Vall era de 3.633 persones.

Sense cap mena de dubte, aquest grup és el principal motor industrial de la Vall del Ges i, per tant, és indispensable referir-s'hi en qualsevol estudi relacionat amb la Vall. En l'actualitat, però, la direcció general del grup té la seu a Barcelona i això, sens dubte, pot limitar certes expectatives de desenvolupament econòmic, financer i de serveis per a la Vall.

Quant a l'evolució del nombre d'assalariats del grup, en els últims anys ha estat positiva, i ha passat de 434 el 1993 a 533 el 1995. El 1996 aquest nombre es va reduir a 515. La previsió que fan els responsables del grup per a un futur a curt termini apunta cap a un manteniment a la baixa dels llocs de treball.

Pel que fa a la resta de factors a analitzar, cal comentar que el grup està assentat i competeix a nivell internacional, la qual cosa, juntament amb la seva dimensió, li proporciona una certa autonomia respecte de gran part de les circumstàncies que es puguin produir a la Vall.

Quant a la situació actual d'aquesta subindústria, traduïda per tant en la situació d'aquest grup d'empreses, podem destacar que la seva evolució es preveu en principi prou favorable, tot i que aquesta vindrà determinada per una gran varietat de factors de difícil predicció, que condicionen la vida i l'entorn d'un sector, dominat, com la gran majoria, per grans empreses multinacionals contra les quals aquest grup ha de competir dia a dia.

2.2.2. Indústria càrnica

Sens dubte podríem dir que és aquesta la indústria més representativa de la comarca d'Osona. És la indústria que engloba més volum d'empreses i, a més, moltes tenen un important pes específic, fins i tot en el mercat nacional de l'alimentació. Doncs bé, curiosament la indústria emblemàtica de la comarca ha tingut un paper gairebé sempre residual a la Vall del Ges.

Actualment són molt poques les empreses de la Vall que es dediquen a aquesta activitat i, a excepció de l'escorxador Mafrigès, no n'hi ha cap de significativa. Malgrat tot, igual que a la resta de la comarca, les poques empreses existents han experimentat un notable creixement en els últims anys.

Tot i la poca importància que aquest sector econòmic ha tingut i encara té actualment dins la Vall, he cregut convenient tractar, ni que sigui mínimament, aquesta subindústria, bàsicament per dues raons. La primera és que, tal com ja he apuntat, aquest és el sector estratègic de la comarca d'Osona on esta enclavada la Vall del Ges, i la segona raó és l'existència d'una empresa com Mafrigès, que en els últims anys ha aconseguit situar-se entre les empreses més importants de la Vall.

Així, l'empresa Mafrigès, creada el 1984, ha contribuït a la dinamització de la Vall, a causa del creixement sostingut que des d'aleshores ha experimentat i que l'ha portat durant aquest període a crear nous llocs de treball, en concret 112 a l'actualitat; s'ha convertit, tal com ja he dit, en una de les principals empreses de la Vall.

Evidentment, aquest creixement ha tingut molta importància a la Vall, i els seus efectes han estat encara més valorats, perquè aquesta creació de llocs de treball ha pogut compensar la continua davallada que s'ha produït en les dues grans empreses tèxtils de la mateixa població de Sant Vicenç.

Pel que fa a la situació d'aquest nou escenari, segons els responsables de Mafrigès aquest és optimista; sens dubte, la recent entrada dels productes càrnics espanyols i sobretot catalans a Europa ha obert unes grans expectatives de creixement, que hauran de ser aprofitades per les empreses del sector per aconseguir l'estructura adequada per competir amb la màxima eficiència. En aquest sentit, l'empresa Mafrigès està intentant explotar aquest mercat amb les millors armes possibles. És en aquest punt on convé anomenar tota una sèrie de condicionants propis de la Vall, als quals està sotmesa l'empresa i el sector en general.

A diferència de l'escenari vist anteriorment, en aquest cas ens trobem amb una indústria que està molt més influïda per tots aquells factors inherents a la Vall, i seran en bona part aquests factors els que determinaran el seu grau de competitivitat. Entre aquests condicionants hi ha les deficients comunicacions i serveis, especialment els mèdics.

2.2.3. Indústria tèxtil

L'evolució de la indústria tèxtil de la Vall ha anat sempre de la mà del conjunt del tèxtil català. Així, la totalitat d'empreses tèxtils han suportat amb més o menys èxit una forta crisi des de els anys 70 fins a l'actualitat. Bona part de les empreses existents als anys 60 han desaparegut, i les que han quedat han hagut de fer front a importants reconversions, que sempre han anat associades amb grans pèrdues de llocs de treball. Com a exemple d'aquesta situació només cal observar l'evolució de les dues principals empreses tèxtils de Sant Vicenç.

L'empresa Coats Fabra ha passat durant aquest període de 1.000 a 100 treballadors, i l'empresa Almeda Alemany ha passat de 300 a 70.

L'escenari que conformen aquestes empreses té força particularitats. Es tracta d'empreses amb una gran antiguitat, que sempre han estat dirigides i controlades per uns propietaris aliens a la Vall. En tots dos casos la Vall només ha estat seu de les plantes de producció i mai de decisió, amb les limitacions que això suposa per al desenvolupament d'un important centre de negocis, que arrossegui tot un seguit d'activitats, que a la vegada enforteixin encara més aquest entramat industrial i comercial.

Afortunadament, la situació actual de les plantes de producció que aquestes empreses tenen a la vall tendeix a estabilitzar-se i, segons els seus responsables, la pèrdua de llocs de treball està pròxima al seu fi; tot i això, avaluen encara en prop d'una trentena el llocs de treball que s'extingiran en els propers anys.

Així doncs, la situació d'aquest tercer escenari o subindústria s'ha de qualificar de poc atractiva per al desenvolupament de la Vall. Tot i que comparativament s'atenua la forta tendència a la desaparició de llocs de treball que s'havia produït en els últims anys, aquesta encara es deixarà notar en un futur immediat.

Quant a la capacitat que la Vall, a través d'un fort dinamisme empresarial i econòmic, pugui generar una reactivació d'aquestes empreses, tal com ja he exposat anteriorment, penso que és pràcticament nul·la. En tot cas aquesta reactivació s'haurà de buscar en factors exògens a la Vall com puguin ser una reactivació del sector tèxtil, potser provocada per alguna mesura de política internacional, cosa poc probable en aquests moments, o bé algun tipus d'innovació. En aquest últim cas, la Vall compta amb l'important desavantatge que els centres decisors i precursors d'aquestes possibles innovacions es troben molt allunyats, en tots els sentits, de la Vall.

2.2.4. Indústria del metall

Podem afirmar que la indústria del metall, conjuntament amb la indústria de la fusta, conformen l'activitat típica de la Vall del Ges. Per tant, serà en aquestes les subindústries en les que més ens estendrem.

A la Vall hi ha un gran nombre d'empreses que es dediquen a aquest sector, encara que amb plantejaments i objectius molt diferents i que per tant generen escenaris de situació i actuació diferents. Així doncs, a diferència de les subindústries analitzades anteriorment, en aquesta, ens trobarem amb més d'un escenari, i per tant descompondrem aquesta subindústria amb l'objectiu d'acotar millor l'objecte d'estudi.

El primer escenari és el format pel Grup VEMSA. Pràcticament totes les empreses del grup treballen en aquest sector, però com que aquest ja està explicat no cal tornar-hi. Per seguir un ordre lògic aquest escenari l'anomenarem "metall 0" ja que realment per la seva importància ultrapassa l'àmbit del sector del metall i conforma l'escenari més important de la Vall.

El segon escenari està constituït per aquelles empreses que es dediquen a la fabricació de recipients, envasos i petites peces metàl·liques i que podríem definir més tècnicament com aquelles empreses que es dediquen a la forja, estampació, embotició, encunyament i, per últim, tractament i recobriments de metalls. Com a empreses més característiques d'aquest escenari tindriem Chapon Alu, Tecnoform i bona part de les empreses del Grup VEMSA, que a nivell individual puguin encaixar perfectament en aquest escenari. A aquest escenari li donarem el nom de "metall 1".

El tercer escenari podrien constituir-lo totes aquelles empreses i tallers que es dediquen a la fabricació de maquinària, eines i fins i tot alguna mena de mobiliari metàl·lic. Les empreses que integrarien aquest escenari tenen una dimensió molt més petita que les de l'anterior, i com a empreses representatives podríem citar Intorex i Coma Construccions Mecàniques. Aquest escenari rebrà el nom de "metall 2".

No hi ha dubte que aquests 2 escenaris no engloben la totalitat de les empreses que treballen en el sector del metall, ja que hi ha empreses que tenen característiques dels dos escenaris i n'hi ha que no en tenen de cap. No obstant això, penso que amb aquesta senzilla divisió es recull de forma prou satisfactòria la situació de les empreses d'aquest sector, amb l'avantatge de no caure amb una excessiva difuminació de la realitat i el perill que això comporta.

2.2.4.1. Metall 1

Com ja he anunciat anteriorment, aquest segon escenari, el primer però que analitzaré dins del sector, està compost per totes aquelles empreses que es dediquen, dit amb paraules tècniques, a la forja, estampació, embotició, encunyament i al tractament i recobriments de metalls; amb paraules no tan tècniques, a la

fabricació de recipients, envasos i petites peces metàl·liques. Per tal d'escurçar aquest nom i distingir-lo perfectament del que descriuré posteriorment, ens hi referirem, tal com ja he indicat anteriorment, amb el nom de "metall 1".

Per intentar explicar la problemàtica d'aquest tipus d'empreses potser convindria començar explicant quin és el tipus de producte que fan. La major part d'aquestes empreses fabriquen peces que formen només una part, en la majoria dels casos molt petita, del producte final, i moltes vegades aquestes peces ni tan sols es venen a l'empresa propietària del producte sinó a altres empreses subcontractades per aquelles per realitzar una tasca de muntatge intermedi. Això significa que aquestes empreses no poden utilitzar el disseny com a element diferenciador i, per tant, han de centrar els seus esforços a aconseguir la màxima eficiència en la producció, per tal de fabricar un producte amb la qualitat requerida i a un cost competitiu.

Quant a aquesta eficiència, podem considerar que el nivell que tenen les empreses de la Vall és òptim i per tant estan en bones condicions per competir. Tanmateix, el camí d'aquestes empreses està influït per molts d'altres aspectes, sobre els quals en la majoria de casos tenen poc poder de decisió i fins i tot de reacció. El seu és un producte força estàndard, elaborat segons les exigències del client, i per tant, en un moment donat, es pot comprar en un altre lloc; si a això hi afegim que aquestes peces sempre acaben formant part de productes fabricats i dissenyats per grans empreses multinacionals, sempre correran un doble risc polític i tecnològic: polític perquè en qualsevol moment es pot decidir fabricar aquest producte al país d'origen de la multinacional o bé en qualsevol país en vies de desenvolupament; tecnològic perquè és l'empresa multinacional qui dissenya el producte i els seus components i per tant pot substituir-los en qualsevol moment per d'altres de diferent naturalesa.

Contra aquests dos factors les empreses de la Vall han de lluitar intentant incorporar cada dia més un major disseny, control o garantia sobre el seu producte i una major diversificació de clients. Això i el continu esforç per aconseguir la màxima eficiència han de proporcionar una situació optimista per aquest important grup d'empreses de la Vall.

Segons els responsables d'algunes d'aquestes empreses, un dels principals problemes que es troben és la falta d'homologació de productes. Aquesta mancança els suposa, moltes vegades, haver de competir contra uns productes amb uns nivells de qualitat molt inferiors, però amb uns costos notablement millors, que en molts casos decanten la balança negativament per les empreses de la Vall.

Les expectatives d'aquestes empreses per als propers anys són d'un creixement encara que lent; pel que fa a les seves reivindicacions, aquestes busquen obtenir millores en la competitivitat, per la qual cosa reclamen més facilitat a l'hora de realitzar inversions.

2.2.4.2. Metall 2

El tercer escenari, segon que descriurem, englobaria totes aquelles empreses i tallers que es dediquen a la fabricació de productes acabats tals com maquinària, bàsicament per al tractament de la fusta, eines, mobiliari metàl·lic i una àmplia varietat de productes més.

La diferència clara entre aquest escenari i l'anterior radica doncs en el fet que aquestes empreses venen no una major o menor eficiència productiva, sinó un disseny de producte que satisfaci les exigències dels clients potencials.

Fruit d'aquesta diferència veurem que la problemàtica dels dos escenaris és completament diferent: per aquestes empreses els riscos polític i tecnològic que hem citat abans són pràcticament inexistents. La seva única però gran preocupació ha de ser fabricar els productes que els potencials clients necessitin, fins i tot anticipant-se i estimulant-els aquesta necessitat, amb uns productes que incorporin les últimes tecnologies de

funcionament i al millor preu del mercat. Evidentment, aquesta proposta no és gens fàcil d'aconseguir i no s'aconsegueix només amb una bona eficiència productiva, sinó que l'eficiència ha d'abastar molts més camps com són el comercial, i el de R+D, entre d'altres.

Igual que en l'escenari anterior, la majoria d'empreses i tallers podem afirmar que tenen una eficiència productiva notable, gràcies sens dubte a la gran tradició i especialització de la Vall en aquest sector. Potser si fossin més grans es podria contribuir a millorar encara més aquesta eficiència i convertir-la en excel·lent; però en qualsevol cas, no és pas en aquest aspecte en el que han de centrar els esforços de millora aquestes empreses.

Si quant a fabricació podem generalitzar una notable eficiència, per desgràcia aquesta no es pot pas generalitzar en la resta d'aspectes. Així, en els aspectes que desenvoluparé a continuació podem trobar-nos diferències significatives d'una empresa a una altra i en la majoria de casos una major eficiència anirà lligada a una mida més gran.

Així, de les entrevistes mantingudes he pogut deduir que les empreses més petites, conscients de les ineficiències en què incorren, i per citar un exemple aclaridor podem citar la presència o exposició a fires sobretot internacionals, a les quals bé no van o bé la seva exposició es redueix a la mínima expressió, consideren del tot necessari arribar a acords entre les empreses del ram per tal de poder racionalitzar més els recursos disponibles i poder implementar amb millors condicions l'estratègia que cada empresa individualment decideixi.

Particularment penso que aquest és un punt clau per al correcte desenvolupament del sector i, per tant, de tota la Vall; aquest aspecte, evidentment, no és exclusiu d'aquest sector i per tant es podria aplicar, i de fet caldria fer-ho, a molts d'altres, sinó a tots.

Per incidir encara més en aquest aspecte podríem enumerar alguns dels avantatges que s'obtidrien d'una política d'aquest tipus en aquest sector en concret:

- Accés més ràpid i més barat a noves tecnologies. La tecnologia informàtica, per exemple, no es pas cap dels punts forts de les empreses afectades, sinó que aquesta tecnologia l'han d'adquirir de fonts externes.
- Facilitats en homologacions amb normes o països estrangers.
- Facilitats en l'obtenció d'informació, com ara els tràmits a seguir per exportar, etc.
- Compartir despeses en algunes de les activitats no estratègiques com ara l'elaboració de catàlegs, publicitat, promoció, presència a fires.
- Existència de petits establiments especialitzats en aspectes que sigui interessant subcontractar.

En definitiva, beneficiar-se d'una sèrie de factors i serveis, per tal de ser més competitiu en el mercat mundial; no s'ha d'oblidar que cada dia el mercat està més globalitzat, i especialment el mercat de maquinària.

En aquest punt també els organismes públics poden contribuir amb els aspectes formatius que requereixen aquestes empreses i que per la seva petita dimensió els és molt difícil si no impossible d'obtenir.

La situació actual d'aquest sector és una mica incerta. Si no s'arriba a acords com els que he indicat, possiblement el sector es trenqui per la meitat i tinguem dos tipus d'empreses: d'una banda, les més grans que més o menys subsistiran, gràcies a una major quota de mercat local, i les més petites, que s'hauran de reconvertir en tallers de subcontractació i que per tant perdran una gran oportunitat de desenvolupar-se.

Per contra, si s'aconsegueix enfortir totes les empreses del sector, l'economia de la Vall es veurà reactivada i aquesta reactivació revertirà de nou sobre tota la indústria en forma d'una millora de serveis que contribueixi encara més a assolir els objectius d'aquestes empreses.

En qualsevol cas, tot i produir-se una evolució positiva, els responsables de les diferents empreses no preveuen creixements significatius dels llocs de treball almenys a curt termini. Per contra, si l'evolució no és positiva, la conversió d'algunes empreses en tallers de subcontractació a la llarga comportarà una reducció dels llocs de treball actuals.

2.2.5. Indústria de la fusta

Dins de la indústria de la fusta podem distingir dos subsectors força diferenciats. D'una banda, la torneria, activitat associada a la Vall des de finals del segle XVIII, i de l'altra la indústria del moble.

2.2.5.1. Indústria del moble

Malgrat que moltes de les torneries hagin treballat subcontractades per empreses de mobles des de fa anys, l'inici d'aquesta activitat a la Vall l'hem de situar en els anys 60 quan s'instal·la concretament a Torelló l'empresa Carre-Hülsta. La dimensió que aquesta empresa ha adquirit al llarg d'aquests anys ens permet parlar d'aquest subsector, ja que la resta d'empreses dedicades al moble de fusta tenen una dimensió molt petita i per tant les podríem englobar perfectament dins la torneria.

Però igual que passava amb el sector càrnic, la sola presència d'aquesta empresa i la seva dinàmica d'actuació ja mereix un petit comentari addicional al sector majoritari, que com ja hem dit és la torneria.

L'activitat d'aquesta empresa és la fabricació de mobiliari de fusta per a la llar, en concret dins del segment de moble de qualitat. La seva localització a la Vall, al contrari del que pugui semblar, no obeeix a un passat torner, ni amb cap activitat relacionada i ni tant sols la propietat tenia cap vinculació amb la Vall.

Per tenir una idea d'aquest sector podem indicar que durant l'exercici de 1996 l'empresa va facturar 1.334 milions de pessetes i va donar feina a 108 treballadors. Pel que fa al nombre de llocs de treball que ofereix, hem de constatar una evolució positiva dels tres últims anys, tot i això encara no s'han assolit els 134 assalariats que l'empresa tenia el 1992. Segons els responsables de l'empresa, les perspectives són bones i aposten per un creixement, encara que basat en nova maquinària, i per tant serà mínima la repercussió que aquest creixement tindrà sobre la creació d'ocupació.

Com es pot deduir del producte que fabrica, mobles de qualitat, la situació d'aquesta empresa és molt diferent de la situació que viu la torneria. L'empresa fabrica i comercialitza un producte que l'ha aconseguit diferenciar dels seus competidors i per tant els seus resultats dependran de l'eficiència amb què sigui capaç de mantenir-lo i millorar-lo. Per això, l'empresa aposta per una moderna tecnologia, de les millors del sector, i per una clara vocació competitiva que l'ha portat a exportar prop d'un 40% de la producció.

2.2.5.2. Torneria

Pel que fa a aquest emblemàtic sector de l'economia de la Vall, val a dir que recentment s'ha realitzat un exhaustiu estudi per part de la Fundació CIREM, en concret aquest estudi data del febrer de 1996, i per tant en aquest apartat em limitaré a destacar els aspectes d'aquest que he trobat més interessants. No hi ha dubte que per a l'elaboració de la segona fase d'aquest pla estratègic és més que recomanable la lectura del citat estudi.

Podríem començar indicant que aquest sector o subindústria està format per 81 torneries repartides principalment a Torelló i Sant Pere. D'aquestes 81, el 53% són empreses molt petites, entre 1 i 4 treballadors, i per tant hem de parlar de tallers més que d'empreses. Aquests tallers facturen de mitjana menys de 15

milions de pessetes anuals, mentre que les empreses grans, de més de 16 treballadors, sobrepassen els 80 milions de facturació mitjana anual. Aquestes, però, només representen un 13% del total.

Les dades analitzades en aquest informe es basen en una enquesta realitzada sobre 39 de les 81 torneries, per tant els resultats obtinguts, tot i que són representatius, no ens permeten afirmar amb rotunditat cap de les conclusions a les quals es puguin arribar. Tot i això em sembla interessant comentar que en aquestes 39 empreses hi treballaven 222 persones. Si extrapolem aquesta xifra observem que entre tot el sector no es creen tants llocs de treball com en el Grup VEMSA.

Quant al tipus de producte que produeixen aquestes torneries, trobem: peces semiacabades, peces acabades, mànecs, joguines, fusta plana i altres. Pràcticament cap empresa fabrica més de 3 productes diferents.

Finalment, sense entrar a analitzar les situacions de cada segment de torneries, sí que voldria comentar que l'anàlisi que hem fet en el sector del metall seria igualment aplicable aquí, tot i que amb matisacions.

En qualsevol cas, l'aprofundiment en aquest sector ha de passar forçosament per l'anàlisi de l'estudi efectuat per Cirem, i en conseqüència no crec convenient estendre'm en aquest punt.

2.2.6. Altres

Ja per finalitzar aquest estudi de la indústria, volia fer una mínima referència a aquelles empreses que tot i no encaixar exactament en cap de les subindústries descrites, mereixen una menció per la seva importància. Es tracta, en concret, d'empreses que fabriquen material o aparells elèctrics, entre les quals podem destacar Electromecànica Cata i Vascot.

Aquestes empreses donen feina a prop d'un centenar de persones i el 1995 van facturar més de 2.000 milions de pessetes. Es tracta d'empreses que, a nivell d'estratègia competitiva, podríem incloure en la subindústria del metall 2, i que en els darrers anys estan aconseguint un important creixement que sens dubte contribueix enormement al desenvolupament de la Vall.

3. ANÀLISI QUANTITATIVA DELS SERVEIS A LA VALL DEL GES

Si revisem de nou les taules i dades de l'apartat 1 però ara centrant-nos en el sector serveis observem la taula següent:

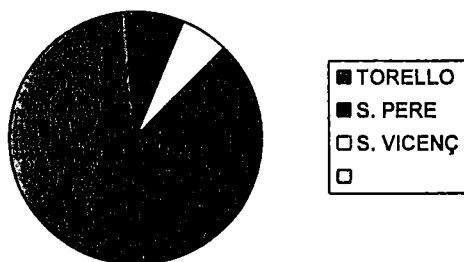
Quadre 6 (Distribució dels establiments dels sector terciari per poblacions)

CNAE	SECTOR	N. D'EMPRESES			TOTAL	%
		ST. VICENÇ	ST. PERE	TORELLÓ		
5	Construcció	7	16	55	78	12,9%
6	Comerç, restauració, hostalatge i reparacions	10	11	119	140	54,7%
7	Transports i comunicacions	1	2	20	23	9,0%
8	Finances, assegurances i serveis a empreses	1	1	26	28	10,9%
9	Altres serveis	6	5	54	65	25,4%
	TOTAL	18	19	219	256	100%

Deixant de banda la construcció, observem que el 1995 hi havia a la Vall 254 establiments dedicats al sector terciari, dels quals més de la meitat formaven part del comerç.

Tal com ja hem comentat anteriorment i com podem comprovar en la taula, la majoria d'aquests establiments estan situats a la capital, Torelló, en concret un 86%. Vegeu el gràfic 4.

Gràfic 4

Com es pot observar en aquest gràfic gairebé tot el sector terciari està concentrat a Torelló.

Cal notar també que els establiments són petits. Així, dominen els que pertanyen a l'interval d'entre 1 i 5 treballadors, en concret representen un 88% de les empreses del sector.

Finalment, hem de fer referència al fet que la població ocupada en el sector serveis el 1991 era de 2.080 persones i representava el 32,5%, mentre que la construcció ocupava 480 persones i representava el 7,4% del total.

4. ANÀLISI QUALITATIVA DELS SERVEIS A LA VALL DEL GES

El reduït pes que suposa el sector dels serveis dins de la Vall ha motivat que el meu interès se centrés bàsicament a analitzar la indústria, i limitar aquesta anàlisi sobre el sector dels serveis a aquells aspectes més significatius.

Tal com hem vist anteriorment, el comerç és la principal activitat d'aquest sector. Igual que hem fet amb la torneria, per a l'anàlisi del comerç ens remetem a l'estudi d'un treball ja realitzat sobre el tema pel Servei d'Estudis, Recerca i Formació Continuada de la Universitat de Vic el desembre de 1995, que porta per títol "Detecció d'oportunitats de desenvolupament en el sector comercial de Torelló".

Per complementar l'anàlisi que es desprengui del treball citat, en aquest apartat farem una breu referència als subsectors del transport i comunicacions i al de finances, assegurances i serveis a empreses. Finalment, també farem un breu comentari sobre la construcció.

Transports i comunicacions

Les dades de què disposem de finals de 1995 xifraven en 23 les empreses dedicades a aquest servei. Es tractava, però, en gran part, d'empreses familiars. Només una sobrepassava els 10 treballadors, i destacava clarament com a empresa líder de la Vall, es tracta d'Agència Nord.

Aquesta empresa, nascuda el 1946 com a servei de missatgeria entre Barcelona i Torelló, ha aconseguit ampliar el seu radi d'acció per tot Catalunya i obrir nous centres a Vic i Barcelona, on es preveu una fort creixement.

El 1996 va facturar uns 300 milions de pessetes i va donar feina a 35 treballadors, dels quals només 20 pertanyien a l'àrea de negoci de la Vall del Ges. Com es pot deduir, el creixement experimentat per aquesta empresa en els últims anys no és fruit d'un major volum de negoci propiciat per la Vall sinó per altres àrees de Catalunya i per tant tampoc serà la Vall qui s'endurà els fruits d'aquest creixement. Aquest és un fet força habitual en el sector dels serveis: els creixements que experimenten moltes empreses són fruit d'expandir-se a noves zones i no pas d'una major activitat en l'establiment inicial.

Una característica pròpia també d'aquest sector és la repercussió que tenen sobre ell les incidències que es donen en el sector industrial. Així, aquesta empresa ha notat en els seus resultats, de forma significativament negativa, la forta crisi que el sector tèxtil ha experimentat a la Vall.

Finances, assegurances i serveis a empreses

L'elevada atomització dels sectors, 28 establiments a finals de 1995 i només dos que superin els 5 treballadors, no ens permet obtenir cap dada d'interès per reflectir la tipologia o l'empresa tipus del sector. En tot cas, sí que podem destacar que aquesta reduïda estructura no permet en molts casos oferir els serveis que moltes de

les empreses de la Vall requereixen ja que, tal com analitzarem en l'apartat de deficiències, gairebé totes les empreses important obtenen aquests serveis fora de la Vall.

Construcció

Per analitzar el sector de la construcció hauríem de partir de la greu crisi que va patir el sector a la Vall des de finals dels anys 70 fins al 1985, especialment entre el 1980 i 1982; durant aquest període pràcticament van entrar en crisi totes les empreses existents i una bona part van desaparèixer, encara que poc després apareguessin de nou sota un nom i propietat diferent. Tot i aquesta redefinició, durant aquests anys el sector va perdre molts llocs de treball com demostra el fet que empreses de 90 treballadors passessin a tenir-ne 40.

Des de el 1985, i un cop redefinides les diferents empreses, el sector ha tingut una evolució positiva especialment des de 1991 fins a 1995. La població ocupada en aquest sector el 1991 era de 480 persones, que representava el 7,4 % del total.

A finals de 1995 hi havia un total de 78 empreses constructores, la majoria de les quals eren molt petites. Un 80% tenien entre 1 i 5 treballadors, i només una superava els 25. Com podem veure, doncs, la mida de les empreses no ha recuperat ni molt menys la dels anys 70.

Les previsions per als propers anys, segons empresaris del sector, són d'una petita recuperació emmarcada en una fase d'estabilitat.

5. ALTRES CONSIDERACIONS

En aquest apartat, més que arribar a conclusions de quina pugui ser la situació de la indústria i els serveis de la Vall, m'interessa reflectir les opinions que m'han expressat els responsables de bona part de les empreses amb els quals he mantingut una entrevista.

En primer lloc, la sensació general que aquests responsables tenen del moment econòmic actual és bona. Les expectatives que tenen fixades per les seves empreses sempre han estat de signe positiu i en cap cas he trobat cap tipus d'actitud pessimista ni molt menys catastrofista envers el futur immediat.

Si resumíssim les expectatives creades per als propers anys trobaríem dues posicions dominants i diferenciades. La primera, buscar un creixement lent però sostingut, es dona en empreses que porten força temps en el mercat. La segona, consolidar la posició i fins i tot renunciar al creixement, es dona en empreses de recent creació que han obtingut importants creixements en els últims anys.

Mostraré a continuació l'opinió que aquests responsables tenen sobre diferents aspectes relacionats amb el desenvolupament correcte de la indústria i serveis de la Vall.

Personal

Ha estat unànime l'opinió que és molt difícil trobar personal especialitzat. De totes maneres, no tothom dona la mateixa importància a l'aspecte de la formació: per alguns aquest és el principal problema que pateixen les empreses, mentre que per altres normalment no és prioritari; convé dir també que no es considera un problema local sinó que creuen que afecta tota la indústria del país.

Tornant a la formació i atesa l'especialització de la Vall en determinades branques d'activitat com la fusta i el metall, es proposa d'adequar la formació professional que s'imparteix a la Vall a les necessitats d'aquesta.

Un aspecte positiu que es destaca és que el personal està molt integrat i identificat amb els objectius de les empreses.

Comunicacions

Curiosament aquest és el punt en què més disparitat de criteris hi ha hagut. Mentre que per una bona part dels empresaris eren " bones ", altres les qualificaven de " vergonyoses ". Hem de suposar que els que les qualificaven com a bones consideraven important la millora que hi ha hagut en els darrers anys. Per contra, en l'altre bàndol s'arribava fins i tot a esgrimir la idea que proporcionaven una mala imatge de la Vall i de les seves empreses en els seus clients i visitants. Això podia provocar perjudicis en les empreses que treballen per sectors com la perfumeria, on l'acte de la venda es mou en molts casos per impuls.

No ha despertat tampoc un excessiu interès la possible obertura de la nova carretera que enllaci amb Olot. La principal preocupació de totes les empreses és el tram Torelló-Vic.

Prestació de serveis

Una immensa majoria de les empreses reconeix que no utilitza els serveis que li ofereix la Vall i prefereix desplaçar-se a Vic o Barcelona. En alguns casos aquesta decisió ve provocada per la impossibilitat de trobar el servei buscat, mentre que en d'altres aquesta decisió obeeix a factors més sociològics. Els serveis més

utilitzats són els de reparació de maquinària, mentre que els menys utilitzats soó els administratius i d'assessorament empresarial.

Oferta de sòl industrial

A moltes de les empreses consultades no els ha representat mai cap problema i no coneixen quina és la situació de l'oferta actual. Per contra, totes les que en un moment o altre n'han tingut necessitat, creuen que l'oferta ha estat del tot insuficient.

Una bona part de les empreses de Torelló que s'han volgut expandir han hagut de sortir de la població per poder trobar els terrenys adequats. Aquest ha estat el cas d'Intorex, FF Bofill, Chapon Alu, etc. En altres casos l'expansió ha obligat les empreses a sortir de la Vall i situar-se en poblacions veïnes com ara Sant Quirze o Masies de Voltregà.

Un aspecte que també destaquen negativament és la manca d'informació que sempre hi ha hagut sobre el tema: es dóna el cas d'empreses que s'estan plantejant la possibilitat de buscar una nova ubicació que els permeti créixer i no tenen informació de l'oferta existent.

Una altra crítica que es fa són les deficiències que s'observen en els polígons existents, tot i que alguns són relativament recents. En aquest moment sembla que es podrà posar fi a totes aquestes deficiències amb la construcció d'un nou polígon per part d'Incasol.